Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2026/1080

13.5.2026

NEUVOSTON PÄÄTÖS (EU) 2026/1080,

annettu 21 päivänä huhtikuuta 2026,

tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 114 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan v alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskeva Euroopan neuvoston puiteyleissopimus, jäljempänä 'yleissopimus', allekirjoitettiin Euroopan unionin puolesta 5 päivänä syyskuuta 2024 neuvoston päätöksen (EU) 2024/2218 ([2]) mukaisesti sillä varauksella, että sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen myöhemmin.

(2) Yleissopimuksessa vahvistetaan yleiset periaatteet ja velvoitteet, joita yleissopimuksen osapuolten olisi noudatettava varmistaakseen ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen suojelun tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa.

(3) Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 13 päivänä kesäkuuta 2024 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16 ja 114 artiklan perusteella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 ([3]), joka sisältää yhdenmukaistetut säännöt, jotka perustuvat yleisesti ottaen täysimääräiseen yhdenmukaistamiseen ja joilla säännellään tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista, käyttöönottoa ja käyttöä unionissa. Kyseisiä sääntöjä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa, ellei kyseisessä asetuksessa nimenomaisesti toisin säädetä. Yleissopimus on määrä panna unionissa täytäntöön yksinomaan asetuksella (EU) 2024/1689 ja tarvittaessa muulla asiaankuuluvalla unionin säännöstöllä.

(4) Tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet, jotka liittyvät kansallisten turvallisuusetujen suojaamiseen, eivät kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan. Asetuksessa (EU) 2024/1689, joka tulee olemaan yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskeva unionin tärkein säädös, sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään myös tekoälyjärjestelmät, jotka saatetaan markkinoille, otetaan käyttöön tai joita käytetään muutettuina tai muuttamattomina yksinomaan kansallisen turvallisuuden tarkoituksia varten, ja unionissa yksinomaan tällaisiin tarkoituksiin käytettävien tekoälyjärjestelmien tuotokset, riippumatta kyseisiä toimia toteuttavan toimijan tyypistä. Lisäksi kansallinen turvallisuus säilyy Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Näin ollen yleissopimuksella perustetussa osapuolten konferenssissa ilmaistavassa unionin kannassa olisi noudatettava edellä esitettyjä rajoja. Komission olisi osapuolten konferenssin kokouksissa erityisesti pidättäydyttävä käsittelemästä tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvia toimia, jotka liittyvät kansallisten turvallisuusetujen suojaamiseen, tai ottamasta niihin kantaa.

([1]) Hyväksyntä annettu 11 päivänä maaliskuuta 2026 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

([2]) Neuvoston päätös (EU) 2024/2218, annettu 28 päivänä elokuuta 2024, tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta (EUVL L, 2024/2218, 4.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2218/oj).

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (tekoälysäädös) (EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

(5) Kun otetaan huomioon, että yleissopimuksen henkilöllinen ja aineellinen soveltamisala ja yleissopimuksen aineelliset määräykset vastaavat suurelta osin asetusta (EU) 2024/1689, jota täydennetään muulla asiaankuuluvalla unionin säännöstöllä, yleissopimuksen tekeminen voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta SEUT 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tällainen muu asiaankuuluva unionin säännöstö sisältää säädöksiä, joilla pyritään panemaan täytäntöön Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetut perusoikeudet, kuten syrjinnän vastainen unionin lainsäädäntö, mukaan lukien neuvoston direktiivit 2000/43/EY ([4]) ja 2000/78/EY ([5]); henkilötietojen suojaa koskeva unionin säännöstö, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679 ([6]) ja (EU) 2022/2065 ([7]), joilla pyritään varmistamaan turvallinen, ennakoitava ja luotettava verkkoympäristö, jossa kunnioitetaan perusoikeuksia, mukaan lukien sananvapaus sekä oikeus vastaanottaa ja levittää tietoja; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/900 ([8]); ja tuoteturvallisuuslainsäädäntö ja tuotevastuuta koskeva lainsäädäntö, mukaan lukien neuvoston direktiivi 85/374/ETY ([9]). Unionilla on sen vuoksi yksinomainen ulkoinen toimivalta tehdä yleissopimus. Näin ollen ainoastaan unionista olisi tultava yleissopimuksen osapuoli.

(6) Osapuolten konferenssilla on tärkeä rooli yleissopimuksen tehokkaassa täytäntöönpanossa, sillä se antaa muun muassa erityisiä suosituksia yleissopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta. Osapuolten konferenssi harkitsee myös mahdollisia muutoksia yleissopimukseen. SEUT 218 artiklan 9 kohdan mukaisesti neuvoston olisi komission ehdotuksesta tehtävä päätökset osapuolten konferenssissa unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta, silloin kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, erityisesti osapuolten konferenssin työjärjestys. Neuvoteltaessa kyseisestä työjärjestyksestä, joka on määrä hyväksyä yksimielisesti 12 kuukauden kuluessa yleissopimuksen voimaantulosta, unioni pyrkii varmistamaan, että sille annetaan 27 ääntä, jotka vastaavat sen jäsenvaltioiden lukumäärää. Jos unionille annetaan 27 ääntä, unionia edustavan komission olisi varmistettava tehostettu koordinointi jäsenvaltioiden kanssa, jotta se voi ilmaista yhdenmukaiset kannat osapuolten konferenssin yhteydessä ja käyttää äänioikeuttaan unionin puolesta. Tällainen tehostettu koordinointi on erityisen tärkeää, koska kaikki jäsenvaltiot ovat myös Euroopan neuvoston jäseniä, ja ottaen huomioon, että tekoälyn kehitys on nopeaa ja että alalle on tarpeen luoda johdonmukaiset maailmanlaajuisesti sovellettavat puitteet. Tehostetun koordinoinnin varmistamiseksi neuvoston olisi osallistuttava kaikkien kantojen muotoiluun niiden luonteesta riippumatta, mukaan lukien SEU 16 artiklan 1 kohtaan ja SEUT 218 artiklan 9 kohtaan perustuvat kannat. Jos unioni ei yrityksistään huolimatta pysty saamaan 27:ää ääntä, komission olisi sen varmistamiseksi, että unionilla on äänimäärä, joka vastaa sen painoarvoa Euroopan neuvostossa ja jonka avulla se voi asianmukaisesti puolustaa etujaan, ehdotettava, että jäsenvaltiot valtuutetaan SEUT 2 artiklan 1 kohdan nojalla ja unionin yksinomaista toimivaltaa täysin kunnioittaen liittymään yleissopimukseen unionin rinnalla.

(7) Komissio pyytää kutakin jäsenvaltiota lähettämään osapuolten konferenssin kokouksiin yhden edustajan komission edustajien mukana osana unionin valtuuskuntaa. Vilpittömän yhteistyön periaatetta on noudatettava.

(8) Minkä tahansa muun sellaisen sopimuksen osalta, joka voidaan tehdä tulevaisuudessa Euroopan neuvoston alaisuudessa tai muilla kansainvälisillä foorumeilla, myös tekoälyn alalla, samoin kuin yleissopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten osalta unionin ja jäsenvaltioiden välistä ulkoisen toimivallan jakoa olisi arvioitava kunkin tällaisen välineen erityispiirteiden perusteella. On äärimmäisen tärkeää, että unioni ja sen jäsenvaltiot voivat jatkaa suoraa ja aktiivista rooliaan unionin näkemysten ilmaisemisessa ja sen etujen puolustamisessa johdonmukaisella ja koordinoidulla tavalla täysin perussopimusten mukaisesti.

(9) Yleissopimus ja tähän päätökseen liitetyt julistukset olisi hyväksyttävä unionin puolesta,

([4]) Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj).

([5]) Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) (EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/900, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta (EUVL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

([9]) Neuvoston direktiivi 85/374/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1985, tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 210, 7.8.1985, s. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1985/374/oj).

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskeva Euroopan neuvoston puiteyleissopimus, jäljempänä 'yleissopimus', Euroopan unionin puolesta ([10]).

2 artikla

Hyväksytään tähän päätökseen liitetyt Euroopan neuvoston pääsihteerille toimitettavat julistukset unionin puolesta.

3 artikla

Yleissopimus pannaan unionissa täytäntöön yksinomaan asetuksella (EU) 2024/1689 ja tarvittaessa muulla asiaankuuluvalla unionin säännöstöllä.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Luxembourgissa 21 päivänä huhtikuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

K. KALLAS

([10]) Sopimuksen teksti on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (EUVL L, 2026/1081, 13.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2026/1081/oj).

LIITE

Euroopan unionin julistukset

1. Euroopan unionin julistus soveltamisalasta yksityisten toimijoiden osalta yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla

   Unioni muistuttaa, että yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa velvoitetaan käsittelemään yksityisten toimijoiden tekoälyjärjestelmien elinkaaren aikana toteuttamista toimista aiheutuvia riskejä ja vaikutuksia, siltä osin kuin ne eivät kuulu kyseisen määräyksen a alakohdan soveltamisalaan, yleissopimuksen tavoitetta ja tarkoitusta vastaavalla tavalla, ja ilmoittaa, että se aikoo soveltaa yleissopimuksen II–VI luvussa vahvistettuja periaatteita ja velvoitteita sellaisten yksityisten toimijoiden toimiin, jotka saattavat markkinoille, asettavat saataville ja käyttävät tekoälyjärjestelmiä Euroopan unionissa, panemalla täytäntöön tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13 päivänä kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös). Näihin toimiin voidaan soveltaa myös muuta asiaankuuluvaa unionin säännöstöä, jolla voidaan edistää yleissopimuksen periaatteiden ja velvoitteiden täytäntöönpanoa.

2. Euroopan unionin julistus alueellisesta soveltamisalasta yleissopimuksen 32 artiklan 1 kohdan nojalla

   Yleissopimuksen 32 artiklan 1 kappaleen nojalla unioni ilmoittaa, että unionin toimivallan osalta tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevaa puiteyleissopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan EU:n perussopimuksia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 52 artiklan nojalla ja muun muassa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 355 artiklassa määrätyin edellytyksin.